

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.436.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pana Posła Łukasza Ściebiorowskiego, znak K10INT4145, w sprawie zrównania rent specjalnych dla wdów i sierot górniczych, proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, z późn. zm.) prawo do renty rodzinnej przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń.

Renta rodzinna stanowi określone procentowo świadczenie wtórne w stosunku do prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, które przysługiwało lub przysługiwałoby zmarłemu. Wysokość tego świadczenia jest efektem wypracowania stażu ubezpieczeniowego przez nieżyjącego członka rodziny i konsekwencją opłacania przez niego składek na ubezpieczenia społeczne.

Natomiast na podstawie art. 82 ust. 1 przywołanej ustawy Prezes Rady Ministrów, w szczególności uzasadnionych przypadkach może przyznać emeryturę lub rentę na warunkach i w wysokości innej niż określone w ustawie (tzw. świadczenie specjalne). Przyznanie świadczeń emerytalno-rentowych na podstawie art. 82 ust. 1 wskazanej ustawy następuje w drodze uznaniowej (zarówno co do faktu przyznania świadczenia, jak i jego wysokości) decyzji Prezesa Rady Ministrów. Oznacza to w szczególności, że do przywołanych świadczeń nie znajdują zastosowania przepisy określające warunki nabycia prawa do renty rodzinnej oraz szczegółową treść tego prawa, w tym – jej wysokość.

Uwzględniając różnorodność i nieporównywalność okoliczności szczególnie uzasadnionych przypadków (wśród tych uwarunkowań także sytuację materialną osób wnioskujących o rentę), w których mogą zostać przyznane świadczenia, ustawodawca nie określił szczegółowo warunków, jakie muszą zostać spełnione, aby możliwe było przyznanie świadczenia specjalnego. Ustawodawca nie określił też wysokości świadczeń, zasad ich podwyższania czy reguł zrównywania z uwagi na indywidualny charakter przypadków, w których osoby występują o przyznanie świadczeń specjalnych.

Każdy wniosek o przyznanie świadczenia specjalnego badany i oceniany musi być indywidualnie ze względu na występowanie okoliczności, które można uznać za szczególne w rozumieniu tego przepisu (np. zaistnienie nadzwyczajnych zdarzeń losowych).

Należy podkreślić, że emerytury i renty przyznawane na podstawie art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jako świadczenia, które zasadniczo nie mają charakteru wzajemnego (tj. są nabywane niezależnie od wysokości dotychczas opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne), powinny być przyznawane, co do zasady, w przypadkach wyjątkowych, jeśli przemawiają za tym względy znajdujące szczególne uzasadnienie w świetle wartości chronionych przez system prawa i akceptowanych przez społeczeństwo. Można zaliczyć do nich choćby wyjątkowe zasługi dla państwa i społeczeństwa czy doświadczenie konsekwencji zdarzeń losowych o szczególnie tragicznym przebiegu. Ocena jednak, czy okoliczności te zachodzą w konkretnym przypadku i uzasadniają przyznanie tego świadczenia należą jednak każdorazowo do Prezesa Rady Ministrów.

Podniesione w interpelacji okoliczności związane z praktyką przyznawania świadczeń specjalnych określonej grupie są pewnym uogólnieniem praktyki rozstrzygania w tych sprawach w ramach uznania administracyjnego przez Prezesa Rady Ministrów jako organ administracji publicznej, a nie rezultatem określonego brzmienia przepisów prawa.

Z tych powodów w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie są prowadzone prace nad zmianą przepisów art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/